

Representantforslag 162 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Ine M. Eriksen Søreide, Ivar Kristiansen, Peter Skovholt Gitmark, Lars Myraune og Gunnar Gundersen

Dokument 8:162 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine M. Eriksen Søreide, Ivar Kristiansen, Peter Skovholt Gitmark, Lars Myraune og Gunnar Gundersen om en ny helhetlig befalsordning for Forsvaret

Til Stortinget

Bakgrunn

Befalsordningen for Forsvaret fastsettes av Kongen med Stortingets samtykke. Forslagsstillerne mener at gjeldende befalsordning for Forsvaret er svært uoversiktlig og lite tilgjengelig, noe som skaper uklarhet og utfordringer knyttet til etterlevelsen av Stortingets intensjon og føringer, samt forvaltningen av befall i tråd med disse. Forslagsstillerne anmoder derfor Stortinget om å be regjeringen fremme forslag til en ny helhetlig befalsordning for Forsvaret.

I 1957 vedtok Stortinget Det utvidete beordrings-systemet. Den første befalsordningen ble fastsatt 3. desember 1965 (iverksatt 1. desember 1966), jf. St.prp. nr. 4 (1964–1965) og St.prp. nr. 34 (1965–1966) Avansement og tjeneste, alders- og avgangsbestemmelser for stadig tjenestegjørende befall i Forsvaret. Elementer av denne ordningen ble gjennom 1970-tallet endret og justert gjennom en rekke stortingsproposisjoner, før det tidlig på 1980-tallet ble iverksatt en helhetlig revisjon. Den reviderte befalsordningen ble fastsatt i St.prp. nr. 76 (1982–1983) Om revisjon av befalsordningen i Forsvaret, og iverksatt 1. november 1984. Den reviderte befalsordningen ble igjen justert, blant annet i St.prp. nr. 4 (1987–1988) Om justeringer av den reviderte befalsordningen, før nok en ny ordning ble fastsatt i St.prp. nr. 38 (1995–1996) Om ny befalsordning i Forsvaret.

Denne ordningen er siden endret flere ganger, bl.a. i St.prp. nr. 42 (2003–2004), jf. Innst. S. nr. 234 (2003–2004), St.prp. nr. 48 (2007–2008), jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008) og senest i Prop. 1 S (2009–2010). I tillegg ble lov om personell i Forsvaret vedtatt med virkning fra 1. januar 2005. Både loven og tilhørende forskrifter har innvirkning på befalsordningen og forvaltningen av befall.

Gjeldende befalsordning, Den nye befalsordningen fra 1995, bygger på Den reviderte befalsordningen fra 1984, og viderefører inndelingen i en utdanningsordning, avansementsordning og en disponeringsordning. Svært overordnet består disse av:

Utdanningsordning inndelt i tre nivåer:

- grunnleggende befalsutdanning
- høyere utdanning med rett og plikt til yrkestilsetting
- videregående høyere utdanning for befall

Todelt avansementsordning med:

- normalopptrykk for alle skikkede til kaptein
- opptrykk til høyere grad etter søknad mot stilling tillagt høyere grad

Todelt disponeringsordning:

- Befall fra sersjant til og med løytnant er underlagt et beordringsystem.
- Befall med grad kaptein og høyere er underlagt et søknadssystem.

I St.prp. nr. 42 (2003–2004) ble det besluttet en rekke endringer i Den nye befalsordningen. Endringene er kun beskrevet verbalt i proposisjonen, og må ses i sammenheng med St.prp. nr. 38. De viktigste endringene var:

- Avdelingsbefal ble innført som en ny kategori befal.
- Normalavansement ble fjernet.
- Todelingen av disponeringsordningen ble fjernet, og alt befal underlagt søknadssystemet.
- Rett og plikt til yrkestilsetting etter krigsskole ble fjernet.
- Endringer i utdanningsordningen for å harmonisere med det sivile utdanningssystemet.
- Beordringsplikt til internasjonale operasjoner ble innført for alt befal.

I tillegg ble yrkesoffiserenes spesielle stillingsvern fjernet i forbindelse med Stortingets behandling av ovenstående og lov om personell i Forsvaret. Dette stillingsvernet er senere gjeninnført for yrkesbefal som var tilsatt før loven trådte i kraft 1. januar 2005.

Videre er det gjennom St.prp. nr. 48 (2007–2008), jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008), igjen gjort endringer i både disponerings- og avansementsordningen, ved at disponering av befal på gradsnivå fenrik og lavere skulle få et større innslag av beordring og som følge av endringene i disponeringssystemet skulle det gis normalopptrykk fra sersjant til fenrik. Enda nye endringer ble gjort i Prop. 1 S (2009–2010), slik at større grad av beordring og normalopptrykk gjelder til og med gradsnivået løytnant.

Forslagsstillerne er, med bakgrunn i ovenstående, av den oppfatning at gjeldende befalsordning er uklar og svært vanskelig tilgjengelig – for Forsvarets befal, for Stortinget og med stor sannsynlighet også for forvaltningen. I sum er gjeldende ordning beskrevet i en lang rekke ulike stortingsproposisjoner med tilhørende innstillinger. I tillegg har lov om personell i Forsvaret betydning på området. Det er i dag således

ikke mulig å vise til et enkeltstående dokument som beskriver befalsordningen.

Forslagsstillerne har fått sterke signaler fra personellorganisasjoner i Forsvaret om at de stadige endringene av ulike deler av befalsordningen og fragmenteringen over en lang rekke dokumenter skaper uklarhet og medfører at enkeltelementer blir tatt ut av sin sammenheng. Endringer og innholdet i de ulike proposisjonene synes også overordnet og generelt formulert, slik at tidligere klare sammenhenger og intensjoner blir borte. Enkeltelementer som vurderes isolert, kan skape et annet innhold og forståelse enn hva som har ligget til grunn i den opprinnelige befalsordningen.

Befalsordningen for Forsvaret fastsettes av Kongen med Stortingets samtykke. For at Stortinget skal ha mulighet til å følge opp dette ansvaret, er det avgjørende at ordningen er klar og enhetlig. Uoversiktlige regler og fragmentering skaper usikkerhet rundt dagens ordning og kan bidra til uhjemlede forslag til endringer i forvaltningspraksis eller forsøk på uhjemlet personellforvaltning. Stortinget, Forsvaret, Forsvarsdepartementet og ikke minst Forsvarets personell vil således alle være tjent med at det utarbeides en ny helhetlig befalsordning for Forsvaret.

Forslag

På dette grunnlag fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en ny helhetlig befalsordning for Forsvaret.

16. juni 2010